

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÖPÁRTI KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:

helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre 10 frt. Félévre 5 frt. Negyedévre 2 frt 50 kr. Egy hónapra 1 frt.

Hirdetési díj:

öt hasabos petitior 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelent hirdetéseknek leengedés történik. Bányajdi minden hirdetés után 30 kr. Nyilvántartási költségek minden sora 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétetnek fel.

Debreczen, január 26.

(B. S.) A pénzügyminiszterium költségvetésének tárgyalásánál eddig minden esztendőben felmerült az állandó panasz, hogy a jelenleg érvényben levő pénzügyi adminisztratív szervezete rossz, s céljának meg nem felelő, tarthatatlan, s minden esztendőben kilitásba helyeztetett, hogy rövid idő alatt új „rendezés“ fogja elenyészíteni a jogosult felszólalásokat, hogy új módszerek beillesztése, a meglévőnek elcsatolása, máshová illesztése, új és régi intézmények összehangolása, habarása, kögítése lesz.

Ezen csontosodni kezdő panasz a pénzügyi bizottság folyamatosan levő tárgyalásain is felmerült, s Szapáry gr. p. ü. miniszter beismerte a jelenlegi helyzet orvoslására áhító hiányait s megígérte, hogy a javításra törekedni fog — egyszersmind jelezvén azt is, hogy a reorganisatió munkálata s p. ü. miniszterium. kebelében de centralizáló irányban folytatásban van.

Ebben az ígérethez van valami megnyugtató, de van olyan is, amely képes megdöbenteni. Megnyugtató az, hogy a pénzügyminiszter nem szándékozik ex abrupto minisztersége mézes hétében a szervezés fáradságos munkájához fogni, hanem először alaposan tanulmányozandja a kérdés gyakorlati részét, a meglévő intézményeknek jó és rossz oldalait, s csak aztán írja a recept, ha a diagnosztis kellően konstatació. De megdöbentő a folyamatosan levő munkálatnak de centralizáló irányba, ha ugyan az nem csupán a p. ü. miniszterium ma nagyon összehusult hatáskörének átruházására, hanem az alsóbb p. ü. hatóságok szétágazására vonatkozik.

Nem kell hozzá semmi szakértelem, csupán két lat gyakorlati tapasztalat, hogy pénzügyi adminisztratiók jelenlegi rosszát éppen a pénzügyi hatóságok szétzilálásában keressük, azon új intézményekben, melyek az adminisztratió keretében apránként beillesztetvén, megteremtették azon zárvart, melyből néha maga az illető szervező sem tudna, nemhogy laicus ember kiigazodni.

Mig a pénzügyi ágazatok a pénzügyigazgatóságok kezeiben összefolyva voltak, addig a közönség ismerde azon forumot, hol minden bajt orvosolhat, hol nyelhetett dohánytermelési engedélyt, panaszkodhatott, ha adóért, ha illetékért zaklatták, vagy meggyűlt a baja a „stempli“ miatt.

Ma, midőn a p. ü. igazgatóság körünyirbálva, s elnyirt hatásköre újonnan teremtett s régebbi műszerek közt apró pillulányi adagokban eltrancsirozva van, ma nincs ember széles Magyarországon, ki a maga illetékes hatóságára nagy fejtörés nélkül ráakadni képes volna.

Dohánytermelési engedélyt a dohányfelügyelőség töl nyer. — Adóért bírálja exequálja, az adófelügyelő ur parancsából, ki csak bizonyos korlátok közt adhat fizetési hasztlást, s illetékre soha, mert ezt a törvény a p. ü. igazgatóságnak tartja fenn. Annak végzése ellen a közigaatási bizottság, ezé ellen a p. ü. miniszter az appellatorium forum. Felemelt illetékekkel sújtják, — fordulhat az illeték kiszabási hivatalhoz, de ha az a felemelt illeték bélyegesenkítésből származik, már akkor a pénzü. igazgatóságnál van a kegyelem. Ha sokallja a terhére kiszabott illetéket, tanuljon különbséget tenni illeték kiszabási hivatal s p. ü. igazgatóság „bizonyos esetekre szóló“ hatásköre közt, s akkor megél. Fizetni pedig majd fizet az adóhivatalnál.

Minthogy pedig a fent elősorolt bajok többnyire mind előfordulnak egy év alatt, annak a szegény téglási embernek az adókövető és felszólalási bizottságok s a pénzügyi bizottságokkal együtt 10, mond: tíz pénzügyi bajossága van. Bajos dolog ezekről röviden beszélni, majd lesz idő, midőn bővebben reflektálunk rá. Addig is elég ez köztöl. Láthatjuk ebből utig, hogy nélkül lenne ez, ha még most is decentralizálnánk?

Ezen azért biztosan hisszük, hogy a decentralisatió a p. ü. miniszterium hatáskörére vonatkozik, melyből igen sok munkát lehetett volna már régen alsóbb hatóságokra átszámaztatni.

— A luxus-adókat eltörlik. A luxus-adók ellen évek óta harozik a panasz. A fizető közőnségről nem is szólva, maga az állam is csak kárt vallott vele, mert a kivételi, ellenértései és egyéb költségek aránylag rend szerint felléülültek az ezen adóment után behajtott összeg ellenében is már régebben minisztersége előtt ellensége volt ez adómentnek, kilitásba helyezte, hogy törvényjavaslattal fog a képviselőházban benyujtani, mely a luxus-adókat megszünteti.

— A képviselőház szombati ülésén kezdetett meg az — Olaszországgal kötött vám és kereskedelmi szerződés tárgyalása.

Előadó Baross Gábor felhozta, hogy az általános vámtarifa tárgyalása alkalmával az ellenzék hangsúlyozta, hogy ha az törvényjavalk, tarifa-szerződések kötése lehetetlen lesz. Azóta az általános tarifa törvényjavált és a kormány Oroszországgal, tehát oly országgal kötött tarifa szerződést, melynek bevallott célja fiatal emberre, mintha mindeniknek legalább is élete megmentését köszönhetné.

— Azt én is úgy vettem észre, hogy mindig az tetszik neki, a ki éppen vele van. — Pedig úgy hallom, hogy Lepke ur meg is kérte.

— Nem hiszem. — Nem hiszed? — Nem én. Különben mégis ha meggondolom, hogy Lepke ur mindenre képes, úgy fölteszem róla azt is, hogy megházasodik. — Pedig olyan jó képpel s nyugodt kedéllyel izer csapodárságait, hogy alig képzeli az ember, miszerint valaha jó férj válne belőle.

— Hát azt hiszed, kedvesem, hogy egy csapodárbból váihatik valaha jó férj? — Miért ne? — Csaklatkozol! Már az neki vérében van, hogy ma egyiknek s holnap másiknak udvaroljon, s ez a természet megmarad mindaddig, mig fogai ki nem hullnak.

— Azt megengedem; mert legalább keres velük; s a mit az egyik szerelme ad neki, — annak a másik hasznát veszi. — Lássátok csak még, Carola mama versben beszélt: — Ugyan ne tréfálj! Különben is ki nem álhatom a vers-firkálókat. Jobb lesz bizony, ha megmondod a fiadnak, hogy máskor ne viselje magát olyan feltűnően, ha nyilvános

iparának védelme és államjövendelmének szaporítása. És ezen szerződésnek két eredménye el nem vitatható; az egyik az, hogy ezáltal előnyösebb helyzet teremtetik, mint a melyet az általános vámtarifa alkalmazása idézett volna elő; a másik az, hogy a tarifa-szerződés tételeinél előnyösebbek, sőt bizonyos irányban reink néve is határozottan kedvezők. — Kedvezők reink néve különösen az állatkereskedésünkre vonatkozó intézkedések. Végül ajánlja a szerződés elfogadását.

Bakay Nándor hosszabb beszédben indítványt terjeszt elő a javaslat elvetése iránt — utasítva öhajtván a kormányt, hogy alapos adatgyűjtés után kösse meg a szerződést.

Simonyi Lajos sokkal furábban járt elő. Ő ugyan a jelenlegi állapotnál rosszabbnak tartja a szerződést, hanem azért elfogadja, ha tartározati javaslataiban öhajtván a kormányt utasítani, hogy jövöre néve a gabona és lisztikivitel vámentességét biztosítsa.

Beszétek még Bethlen András gr. Mócsary Lajos, Kemény Gábor báró, a szakminiszter Tiszta Kálmán, mely után a zárbeszédet tartatták meg.

A ház a javaslatot általánosságban elfogadta s a d. u. 5 órekor tartott ülésen részleteiben is letárgyalta.

A pénzügyi bizottságból. A p. ü. bizottság ülésében igen érdekes mozzanat az, hogy az abban részvevő ellenzék képviselői mindig lejjebb igyekeznek kapacitálni a budget bevételi rovatát — talán azért, hogy a bevételi rovat kevesebbedéssel szaporodjak a deficit s az ellenzék dicőségét! A pénteki ülésen is erősen kellett ezen irányzat ellen küzdeni. Megszavaztatták az előirányzat szerint a fogyasztási adó, bélyeg, jogilletékek és díjak rovatát. E czinnél felemeltették az illetékek kezelésének hiányosságairól és rendszertelen-égeről felmerült panaszok. A bizottság majd minden tagja illusztrálta a jelen állapot tarthatatlan voltát, és Szapáry gróf miniszter kijelentette, hogy ezen új rendezésével már egy vegyes bizottság foglalkozik.

A szombati ülésen az iparisiskolák ügyében kiüldött a bizottság jelentése olvastott fel, s az iparoktatásra 25000 frt rendes kiadás vétetett fel.

Folytatván a p. ü. miniszter költségvetésének tárgyalása, a dohányjövendők rovat tárgyalásánál hosszabb vita volt. Huck min. tanácsos felvilágosítási utat felszólalt Molnár György, ki szinten konstatació látja a fokozatos emelkedést és az előirányzatot elfogadja. Figyelembe veendőnek találja azonban a kérdés nemzetgazdasági oldalát is; hol hanyatlást lát különösen két irányban: a külföldi kivitel csökkenését az 1873—74. évekhez képest, s a helyi termelés és gazdasági kezelése is romlott. Ezen hibák óvat adja ő s azok orvoslását sürgeti. Indítványozza, hogy a pénzügyminiszterium részéről engedje meg a bizottság bizásk meg az orvoslással, melynek tagjai az ország különböző vidékein utazva gyűjtsék az adatokat. Wahrmann Mór szinten helyesli a tiszta bevételül számított 16400000 frt előirányzatot, mely változatlanul elfogadtatott.

A berlini szerződés a reichsráthban. A szerencsétlen vitát, mely mindegyre ziláltabbakká teszi az osztrák pártviszonyokat, folytatták jan. 24 én és 25-én.

helyen van, mint ahogy a multkor a bölcsöde bában. — Ez a mama előtt impertinens megjegyzés volt. Az ő fia! és úgy viselni magát, hogy megróváns érte! — Hát miért viselte volna magát olyan feltűnően? — Eltekintve attól, hogy az egész bálen keresztül a Bianca uszáját taposta, egy tour alatt... és én tisztán láttam... — De ha mondom, tisztán láttam, hogy mecsókolta a Bianca homlokát. — Hja kedvesem! ez kitalál o töle! különben ezt koránt sem tartom olyan nagy hibának, hogy e miatt a fiatal embert karhozatni lehetne. Hát mi van abban, ha mecsókolja is, mikor már karjaival magához szorítva a termeken átrepül vele. — És mégis, ha a te leányodat csókolta volna meg? — Jaj, olyast ne mondj! — Miért ne? — Mert az én leányomat atyján kívül még férfi nem csókolta meg! — Lehet, de nem bizonyos. Hánszor csalódik az ember a mostani leányokban! A melyik legártatlanabbnak, legközönyösebbnek látszik, — ép oly hével csókol meg egy bizonyos ifjut, mintha legalább is mézes hetűket élénk. — Ne higj a leánynak! — Az igaz, hogy néha nem is lehet nekik hinni. A multkor is Nanetteről az a bir keringt, hogy ruhája Párisból, virágsokra pedig Triestből lett hozatra... — És is úgy hallottam. — Pedig nem úgy van! Mert biz a ruhát még csak Budapesten sem készítették; hanem egy helybeli varró leány tálolta össze. — Meg is látszott rajta; legfeljebb egy pár nap alatt üthette össze. — Az igaz, hogy a vért-derek is roz-

24-kén beszélt az új lengyel Demosthenes: Ha usner is, kinek beszédét oly feszült érdekeltséggel várták. Két óra hosszánál tovább tartott a beszéd; de utat nem mondott a híres szónok, ki ezuttal gyérebbe részesült a tapokban s végül csak ásitó arczokat látott maga körül. A berlini szerződés szerinte a legnagyobb igazságtalanság. Lengyelország helyreállítását kívánja s megújítja Velski indítványát, hogy a berlini szerződés fölött majd csak akkor határozzanak, ha Törökországgal meg lesz kötve a conventio.

Utána a többi följegyzett szónok elélt a szótól s Coronini grótot a többség és Sturmot a kisebbség nevében váasztották vezérszónokoknak, kik a 25-iki ülésben tartották meg beszédeiket.

Sturm alkotmányjegyzésnek nevezte a miniszterium magyarázatát az arra szólítja fel a képviselőházat, hogy vessen inkább saját lételét kockára, hogysem a berlini szerződést szentesítse.

Dr. Ungér miniszter kijelenti, hogy ő az alkotmányt legbensőbb meggyőződése és legjobb jogi ismerete szerint magyarázta. Az alkotmánymagyarázatnak semmi köze az alkotmányhoz. A magyarázat a jog és nem a politika dolga. Az alkotmány elleni hűtlenség vádját a kormány nem fogadja el. Ily vádat nem érdemel meg és ettől meg kellett volna óvni, mert minden erejével oda hatott, hogy az alkotmányt a fenyegetések és veszélyek elől biztosítsa. Legnagyobb meggyőződése kifejezéséért csak istennek és lelkiismeretének felelős.

Ezzel befejeztetett a vita s csak Hanisch állt még elő egy furcsa indítványval, hogy a berlini szerződés hagyassék jóvá, de Bosznia okkupációjára tétessék nem törtétté. (Derűltség.)

A pestis elleni intézkedések. A lapunk legutóbbi számában említett indítványok a pestis elleni bizottság ülésében, mely Auersperg hg miniszterelnök előöklete alatt az osztrák, a magyar, a közös és a német birodalmi kormány képviselőiből s három specialista orvosból állott, határozattá emeltettek s így szólanak:

1. A német és az osztrák magyar kormányok azonnal orvosokat küdenek a járványos vidékekre, kik adatokat fognak szerezni a járványról, megfigyelik annak lefolyását és rendes jelentéseket küdenek kormányaiknak; ezek kölcsönösen közlik egymással a jelentéseket.

2. Az illető kormányok oroszországi képviselői utasítassanak, hogy minden nevezetes mozzanatról azonnal, de minden öt nap legálabb egyszer jelentést tegyenek. A két kormány képviselői lehetőleg egyetértve járjanak el a jelentéstételben. A keleti konzulatusokat is fel kell szólítani, hogy a járványra legnagyobb figyelem fordítsanak és azonnal tegeyenek jelentést.

3. A bevételi tilalom, melyet az osztrák és a magyar kormányok 1878-ban rendeltet uton Oroszországgal szemben életbeléptettek, fenmarad és a német birodalomban is érvénybe lép.

4. Oroszországból érkező utazók csak szul állott; — a vállán meg nagyon ptyögös volt.

— Hába sokaknak egyáltalában semmi izlésük sincs. — A mi leánykorunkban csak egy kis tarlatán ruhát vetünk magunkra, s olyan csinosak voltunk benne! — És olyan jól mutatunk. — Az akkor volt! — ... A legközelebbi táncmulatságon Z. ur a táncosnőjával a fűzertánc alatt éppen előttem ült. — Nos? — Akaratlanul is hallanom kellett, hogy mit beszéltek. — Édekes volt beszélgetésük tárgya? — A mennyiben a szerelmet érdekesnek vesszük. — Tehát csakugyan szerelemlől beszéltek? — A legforróbbról! — Ah! — Az ifju így szól a leánynak... halottam, mert bár mily erős volt is a zene, a szerelem édes szavai kiváltak vol belőle; én pedig nem mehettem odébb, mert mindenütt ütek körültem. Az ifju tehát így szól a leánynak: — „Leonie, higgyen szavainak!“ — „Ob, válaszolt mosolyogva a leányka, csak olyat ne mondjon a mit hinni kell. — „Miért ne?“ — „Mert nem hinném el.“ — „Azt a mit mondok?“ — „Igen!“ — „És mi jogosítja föl arra, hogy szavaimat valótlannak vegye?“ — „A hely, a melyen vagyunk.“ — „Nem értem.“ — „Pedig nagyon is érthető... Egy táncmulatság alatt, mikor az ember a gondokról megfeledkezik, s a zene hangjai kellemes benyomást gyakorolnak rá, — sokszor gondol,

ugy bocsáthatók német és osztrák területre, ha utlevélükben hatóságilag bizonyítatik, hogy a bizonyítvány kiállítását megelőzőt husz nap alatt nem voltak a járványos kormányzóságban és ha aggodalom nem forog fenn.

5. A járványos kormányzóságokból érkező utazók máhált méshelvaggal vagy kénsavval való füstölés által kell dezinficiálni. Kedvezőlen viszonyok beállta esetén a főhatárállomások a személyek és máhák általános egészségügy-rendőri reviziója volna elrendelendő.

6. Az Oroszországgal való forgalom a személyszállító kocsikat illetőleg bizonyos határállomásokra szorítandó.

7. A személyszállító kocsikat, melyek az orosz határállomást érintik, minden fordulat után gondosan ki kell tisztítani és szellőztetni. A pissoirok és árnyékszékek tisztántartására és fertőtlenítésére a vasuti állomásokon és vasuti kocsikon folytonosan szigoruan kell ügyelni.

8. Azon esetre, ha a veszély közelednek a határhoz, az érdeklött kormányok megegyezzenek a határ elzárása és a vesztegrár iránt. A tanácskozással mánap folytatattván, következő újabb határozatok hozattak:

„Oroszországból behozni nem szabad a következő tárgyakat: Szennyes ágy- és fehérneműt, elkoptatott ruhát, rongyokat, prémekeket, nyers és kékészített bőrt, félig cserzett és kikészített kecske- és birkabőröket, hólyagokat, beleket, szőrt, sörét, talu, kaviárt, halakat, halhólyagokat. A gyapjút, mielőtt bebocsátják, fertőtleníteni kell, nem különben a leveleket és papírpénzküldeményeket. Hajókat és ezen levő személyeket, mielőtt szabadon közlekedhetnek, a fentebbi intézkedések fentartása mellett, — egészségügyi revizióknak kell alávetni.

A körülményekhez képest a bizottság által felállított elveket alkalmazni kellene az — a dunai vidékekről érkező árúkra.

A román kormány értesítendő a hozott határozatokról és felkérendő további közvetlen együttműködésére.

A pestisről. E pusztító járványról, melynek hír szerint már Konstantinápolyban is lett volna két áldozata (de ez nincs megerősítve), dr. Depner az asztrákani közoktatóbör főorvosa, ki éppen a ragály megfigyelésére küldetett Stanicza Vestjankába, hol a legelőször fellépett, következőleg ír:

A ragály a mult év november havában mutatkozott először Stanicza Vestjanka egyes lakosainál. Lázal kezdődött s 8 napra a hónapban mirigy daganatok támadtak, melyek kifakadva, genyt bocsátottak ki magokból. De ezen betegek 8—12 nap alatt mind meggyógyultak. December hóban újra fellépett e betegség, csakhogy más jelleggel. Huszonhárom lakoson következő symptomák észleltettek:

és mond is olyat, miről — csak egyet kell reá aludnia, — megelégedezik.“ — Enyve, de o osan felelt a kis Leonie! jegyzé meg az egyik mama.

— Mintha csak valamelyikönk lett volna helyében, mondá egy másik. — Ugyan kérlek, ne szakítsd már félbe! Hadd folytassa. S mit tudott az ifju arra felelni?

„Lássá, itt magunk vagyunk, beszélünk nem hallja senksem; ez a legjobb alkalom, hogy elmondhassam azt, a mit akarok. En szeretem kedvedet, forró, igazán, higgye el, ha báiban mondom is.“

„És ha mégsem hinném?“ — „Ugy irántam nagyon igaztalan.“ — „Miért? ha egyszer nem tudok hinni!“ — „Lássá ha azt válaszolná kérdésemre, hogy viszonozza szerelmemet, — én elhínném, bár hol mondaná is.“ — „Ugyon kegyes!“

„Legyen ön is az. Nem kívánhatom, hogy viszont szeressen; de azt igen, hogy szavaimat higgye.“

„És Leonie rá mosolyog az ifjura, csak azt ismételve.“ — „Nem hiszek!“ — „S így mult el a fűzertánc, s azután a táncvizigalom.“ — „Hát csak ennyi az egész?“ — „Nem épen. Leonie következetes. Azt mondta, hogy ha az ember egy bál el alatt valamit beszél, — mást gondol, ha egyet alzik utána.“ — „Nos?“ — „Mánap délelőtt találkozott Z. urral a sétányon, s ott mondta meg neki, hogy — hiszen. ELEMÉR.

A „Debreczeni Ellenőr“ arcaja.

Gyertyagyújtás előtt.

(Ellesett csevegések.) Nro 2. — Nos, hogy mulattok a farsang alatt? — Hát tudod, csak úgy a mint lehet. Én már régóta nem táncolok; nem azért ugyan, mintha nem volna táncosom, mert talán most is jobban eljárnám, mint némelyik leány; hanem sohasem szerettem a táncot. — Én is úgy vagyok vele; pedig az a jó bolond Mekegi ur tiszzer is ott alkalmazkodott, hogy egy négyest táncolnék vele. — A mi engem illet, én csak azért megyek a bálba, hogy nézzek és tapasztaljak. Hiába! ilyenkor sokat tanul az ember! — Én is a multkor jöttem reá, hogy az Y. fia szereti V. Klárát. — Ne mondj márt!... — A biz úgy van! Egész este el nem mozdult a szónkjája mellől, csak annyit időre, mig neki egy pohár limonadeot hozott, s mily szerelmi évezettel ürté ki azt a pár kanálnyi borkövés vizet, mit Klára a pohárban hagyott. — Bohó fiataltság! — Több az a bohónál... Pedig az a leány nem szereti őt. — Hát akkor miért jár úgy körülte? — Mert a szerelem elvette a zeme világát. Hiszen csak egy tekintetet kell vetni rájuk, s azonnal látja az ember, hogy a Romeo meg volna, de Julia hiányzik. — No ugyan nem mondhatni ezt illikórol. — Hogy érted? — Csak úgy, hogy ennek a leánynak meg mindenki tetszik. Ugy mosolyog minden

A legutányosabb árak mellett!

